

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МЕДИКО-ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Кафедра психології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Психологія лікувального процесу

Ступінь вищої освіти «бакалавр»
Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність: 053 «Психологія»
Освітня програма «Психологія»

Миколаїв 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Психологія лікувального процесу»
для студентів ступеня вищої освіти «бакалавр».

За спеціальністю 053 «Психологія»

Розробник: Чигринська Л. П. - старший викладач

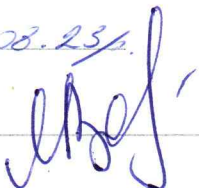
Робочу програму затверджено на засіданні кафедри психології

Протокол № 1 від 27.08.23р.

Завідувач кафедри психології Петьков В.А.

Робочу програму погоджено Вченою радою університету

Протокол № 2 від 28.08.23р.

Голова Вченої ради Михайло Волков

1.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Вибіркова	
Мова викладання – українська мова	Спеціальність: 053 «Психологія»	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 150		4-й	
		Семестр	
		7-й	
		Лекції	
		24 год.	
		Практичні, семінарські	
		48 год.	
		Лабораторні	
		0- год.	.
		Самостійна робота	
		78 год.	
		Індивідуальні завдання:	
		Вид контролю: залік	
Тижневих годин для форм навчання: ОФН – 4	Перший бакалаврський рівень		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для очної форми навчання – 150 год.: 72 год. – аудиторні заняття, 78 год. – самостійна робота (48 % до 52 %).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни «Психологія лікувального процесу»

Мета викладання навчальної дисципліни «Психологія лікувального процесу» – дослідити різні соматичні захворювання, що позначаються на психологічному благополуччі людини, якості її життя, вимагають від пацієнта адаптації до нових, змінених умов існування.

Особливо це стосується захворювань з важким або хронічним перебігом, які можуть суттєво змінити особистісний стиль пацієнта, виробити специфічну хворобливу життєву позицію, а іноді – спричинити психіатричні проблеми.

Визначити, яких особливих медико-психологічних підходів потребують питання важких невиліковних захворювань, помирання та евтаназії, що є предметом дискусії в медичних і широких громадських колах.

Дисципліна «Психологія лікувального процесу» базується безпосередньо на знаннях та навичках, отриманих при вивченні дисциплін на попередніх курсах, а саме: медичні інформаційні системи (МІС). Основні принципи цифрової звітності, експериментальна психологія та організація медико-психологічної допомоги населенню.

Під час вивчення дисципліни «Психологія лікувального процесу» у здобувачів вищої освіти мають сформуватися наступні компетентності:

Загальні:

I. Загальні:

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 5. Здатність бути критичним і самокритичним.

II. Фахові:

ФК 03. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

ФК 08. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).

ФК 10. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

ФК 14. Здатність визначати й пояснювати психологічні механізми формування, функціонування та розвитку психічних явищ, процесів, властивостей, виокремлювати причини та фактори, що диференціюють характер їх індивідуального функціонування та розвитку.

У ході вивчення навчальної дисципліни досягаються такі програмні результати:

ПРН 1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання .

ПРН 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань для розуміння спеціальних розділів психології з метою майбутньої спеціалізації та освоєння міждисциплінарного зв'язку.

ПРН 5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги вимірювати індивідуальні та психологічні показники особистості. Це означає здатність оцінити зміни у розвитку психіки та коригувати їх.

ПРН 7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПРН 8. Презентувати результати власних досліджень усно та письмово.

ПРН 11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.

ПРН 12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, тренінгів відповідно до вимог замовника.

ПРН 15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку, вміло використовувати психотерапевтичні прийоми і прийоми впливу на свідомість і поведінку.

ПРН 16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога, що визначають професійну поведінку і стосунки з людьми в суспільстві.

ПРН. 19. Враховувати індивідуальну варіативність становлення людини як індивіда, особистості, суб'єкта діяльності.

ПРН 20. Знати про норму і патологію психічного розвитку.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 год. / 5 кредити ECTS.

3. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Загальні поняття психології лікувального процесу.

Тема 1. Предмет, завдання та методи дослідження психологічного стану людини.

Поняття про психічне здоров'я. Предмет і задачі медичної психології. Медична психологія як одночасно і психологічна і медична наука. Теоретичні і методологічні основи медичної психології. Роль лікувального процесу у формуванні сучасних уявлень про єдність соматичного і психічного. Роль медичного психолога у діагностичному, лікувальному і реабілітаційному процесах. Методи психологічного дослідження: спостереження, самоспостереження, спрямована психологічна бесіда. Експериментально-психологічні методи, їх роль у психологічній діагностиці хворих. Принципи побудови комплексного психологічного дослідження з урахуванням віку та особливостей пацієнтів. Визначення психічного здоров'я та рівнів психологічної адаптації людини.

Тема 2. Психологія емоційно-вольової сфери **Поняття про емоції та почуття.**

Психологічні теорії емоцій. Фізіологічні основи емоцій та почуттів. Вираження емоцій та почуттів. Форми переживання емоцій та почуттів. Види емоцій. Види почуттів. Вищі почуття. Основні параметри емоційного процесу. Емоції і здоров'я людини. Врахування емоційного стану пацієнта в процесі лікування. Роль емоційних станів у регуляції поведінки та діяльності людини. Діагностика емоційної сфери особистості. Поняття про волю. Фізіологічна основа волі. Психологічні теорії волі. Поняття про довільну та мимовільну дію. Проста та складна вольова дія, їх аналіз. Поняття про вольове зусилля та силу волі. Безвілля та його причини. Основні вольові якості особистості, їх формування. Вольові якості лікаря та їх значення в професійній діяльності.

Кредит 2. Розгляд особливостей хвороб клієнта

Тема 3. Стан психічних функцій і хвороба.

Клініко - психологічні аспекти пізнавальної діяльності. Вплив хвороби на пізнавальні процеси людини: особливості відчуттів та сприймання у соматично хворих, зміни уваги. Вплив особливостей інтелекту хворого на лікувальний процес: інфантилізм, олігофренія, деменція. Вплив порушень мови на лікувальний процес: дизартрія, заїкуватість, мутизм. Клініко-психологічні аспекти емоційно-вольової сфери. Вплив хвороби на емоційно-вольову сферу людини. Проблема невідреагованих емоцій та ауторелаксація. Хворобливі зміни емоцій: тривога, депресія, емоційна лабільність. Вольові якості особистості: витримка, рішучість, наполегливість, ініціативність, організованість та їх роль у лікувальному процесі. Зміни волі, потягів та поведінки під час хвороби (гіпобулія, абулія, астения). Свідомість, самосвідомість, їх рівні. Теорія безсвідомого. Психодинамічний підхід у медицині. Критерії непорушеної свідомості. Стани свідомості у хворого: при стомленості, сонливості, афективно-звужений стан. Особливі стани свідомості.

Тема 4. Психологія індивідуальних відмінностей.

Поняття про темперамент, його роль у психічній діяльності та поведінці. Основні властивості темпераменту. Фізіологічні основи темпераменту. Теорії темпераменту. Типи темпераментів, їх психологічна характеристика та діагностика. Врахування особливостей темпераменту пацієнта в професійній діяльності лікаря. Поняття про характер, його зв'язок із темпераментом. Фізіологічні основи характеру. Структура характеру. Класифікація рис характеру. Типове та індивідуальне в характері. Визначення акцентуації особистості. Типологія акцентуацій, класифікації акцентуацій особистості за К.Леонгардом, А. Є. Личко. Тактика поведінки лікаря з пацієнтами, які мають акцентуовані риси особистості. Особливості психології хворих дітей

та людей похилого віку. Внутрішня картина хвороби - суб'єктивне сприймання захворювання пацієнтом. Основні сфери внутрішньої картини хвороби: сенсорна, емоційна, волюва, раціонально - інформативна. Роль особливостей клінічних проявів захворювання, важкості перебігу та генезу. Обставини життя хворого, при яких перебігає хвороба. Преморбідні особливості особистості (вік, темперамент, акцентуація характеру, ступінь чутливості до стресу). Типи хворих.

Кредит 3. Прикладні аспекти медичної психології

Тема 5. Реакція особистості на хворобу.

Нозогенії Вплив хвороби на емоційний стан. Нозогенії. Принципи психотерапевтичної корекції відношення до хвороби, тактика лікаря стосовно хворих з патологічними типами реагування на хворобу. Емоційний стрес як фактор етіопатогенезу психосоматичних розладів. Психосоматичні взаємозв'язки. Вплив психологічних факторів на перебіг соматичних розладів. Порушення адаптації, дістрес

Тема 6. Психосоматичні розлади.

Психосоматичний підхід в медичній психології та медицині. Психосоматичний підхід як принцип лікувальної діяльності. Біопсихосоціальна концепція хвороби. Теорії психосоматичних взаємовідношень: психоаналітична, нейрогуморальна, фізіологічна, кортико - вісцеральна. Механізми психологічного захисту особистості. Поняття адаптації та дезадаптації. Класифікація психосоматичних розладів. Непатологічні психосоматичні реакції: моторні, вісцеральні, сенсорні та ін. "Великі" психосоматичні захворювання. Принципи профілактики психосоматичних розладів

Кредит 4. Психологічна профілактика – як основа хвороби

Тема 7. Психологічні особливості хворих з соматичними захворюваннями.

Психологічні зміни при захворюваннях серцево-судинної системи, бронхів та легень, травного тракту, нирок, при інфекційних захворюваннях, туберкульозі, СНІДу, ендокринних, нервових захворюваннях. Психологічні зміни у хворих жінок в гінекологічному стаціонарі. Психологічні особливості жінок у період вагітності та пологів. Психологічні особливості хворих в хірургічному стаціонарі в до - і післяопераційному періоді. Психологічні особливості хворих в стоматології, офтальмології, отоларингології, ортопедії і травматології, в онкології. Вплив на психіку людини вроджених та набутих фізичних дефектів.

Тема 8. Основи психогієни. Основи психопрофілактики.

Визначення понять «психогієна», «психопрофілактика», первинна та вторинна психопрофілактика. Основні розділи психогієни: вікова психогієна, психогієна праці і побуту, сім'ї і сексуального життя. Шляхи збереження і зміцнення психічного здоров'я. Принципи психопрофілактики праці, побуту, сім'ї і сексуальних відносин. Роль лікаря загальної практики в профілактиці нозопсихологічних проявів.

Кредит 5. Повне психологічне та медичне обстеження

Тема 9. Психологічне консультування. Реабілітація та основи психотерапії.

Психологічне консультування, його принципи. Психокорекція. Психологічна допомога у кризових періодах та психологічні особливості надання медичної допомоги у надзвичайних ситуаціях. Реабілітація соціальна та професійна, її основні розділи. Психологічна та соціальна реабілітація осіб, які стали інвалідами під час проходження військової служби, та інших осіб, які постраждали під час виконання обов'язків військової служби (службових обов'язків) в Україні. Адаптація та компенсація. Психотерапія як галузь медичної психології та медицини. Основні сучасні методи психотерапії. Принципи психотерапії. Непряма психотерапія, плацебо. Методи та техніки проведення раціонального переконання, сугестії у стані бадьорості (навіювання), ауторелаксації. Показання та протипоказання для проведення гіпносугестії, індивідуальної та групової раціональної психотерапії, методів психоаналітичної та психодинамічної психотерапії, аутопсихотерапії (аутотренінг та медитативні техніки), гештальт - терапії, нейролінгвістичного програмування, арт-терапії. Психотерапія в роботі лікаря загальної практики. Психотерапевтична корекція відношення до хвороби.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин												
	очна форма						заочна форма						
	всь ого	у тому числі					всь ого	у тому числі					
		л	п	ла б	ін д	с.р.		л	п	ла б	ін д	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	1 2	13	
Кредит 1.													
Тема 1. Предмет, завдання та методи дослідження психологічного стану людини.	14	2	6			6							

Тема 2. Психологія емоційно-вольової сфери Поняття про емоції та почуття.	16	4	6			6							
Разом за кредитом 1	30	6	12			12							
Кредит 2.													
Тема3. Стан психічних функцій і хвороба.	16	4	6			6							
Тема 4. Психологія індивідуальних відмінностей.	14	2	6			6							
Разом за кредитом 2	30	6	12			12							
Кредит 3.													
Тема5. Реакція особистості на хворобу.	16	2	4			10							
Тема 6. Психосоматичні розлади.	14	2	4			8							
Разом за кредитом 3	30	4	8			18							
Кредит 4.													
Тема7. Психологічні особливості хворих з соматичними захворюваннями	16	2	4			10							
Тема8. Основи психогієни. Основи психопрофілактики.	14	2	4			8							
Разом за кредитом 4	30	4	8			18							
Кредит 5.													
Тема 9. Психологічне консультування. Реабілітація та основи психотерапії.	30	4	8			18							
Разом за кредитом 5	30	4	8			18							
Всього годин	150	24	48			78							

5. Теми семінарських, практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ОФН	ЗФН

1.	Тема 1. Предмет, завдання та методи дослідження психологічного стану людини.	6	
2.	Тема 2. Психологія емоційно-вольової сфери Поняття про емоції та почуття.	6	
3.	Тема 3. Стан психічних функцій і хвороба.	6	
4.	Тема 4. Психологія індивідуальних відмінностей.	6	
5.	Тема 5. Реакція особистості на хворобу.	4	
6.	Тема 6. Психосоматичні розлади.	4	
7.	Тема 7. Психологічні особливості хворих з соматичними захворюваннями.	4	
8.	Тема 8. Основи психогігієни. Основи психопрофілактики.	4	
9.	Тема 9. Психологічне консультування. Реабілітація та основи психотерапії.	8	
Усього		48	

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Не передбачено навчальним планом	

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ОФН	ЗФН
1.	Тема 1. Предмет, завдання та методи дослідження психологічного стану людини.	6	
2.	Тема 2. Психологія емоційно-вольової сфери Поняття про емоції та почуття.	6	
3.	Тема 3. Стан психічних функцій і хвороба.	6	
4.	Тема 4. Психологія індивідуальних відмінностей.	6	
5.	Тема 5. Реакція особистості на хворобу.	10	
6.	Тема 6. Психосоматичні розлади.	8	
7.	Тема 7. Психологічні особливості хворих з соматичними захворюваннями	10	
8.	Тема 8. Основи психогігієни. Основи психопрофілактики.	8	
9.	Тема 9. Психологічне консультування. Реабілітація та основи психотерапії.	18	
Усього		78	

8. Методи навчання

Традиційні методи навчання:

пояснювально-ілюстративний метод – студенти отримують знання на лекції, з навчальної або методичної літератури, через електронний посібник в «готовому» вигляді. Сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, студенти залишаються в рамках репродуктивного (відтворюючого) мислення; застосовується для передачі великого масиву інформації;

репродуктивний метод – застосування вивченого на основі зразка або правила, діяльність студентів носить алгоритмічний характер, тобто дія виконується на основі інструкцій, приписів, правил в аналогічних, подібних з показаним зразком ситуаціях;

метод проблемного викладу – використовуючи різноманітні джерела й засоби, педагог, перш ніж викладати матеріал, ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім, розкриваючи систему доказів, порівнюючи точки зору, різні підходи, показує спосіб вирішення поставленого завдання, студенти як би стають свідками й співучасниками наукового пошуку;

частково-пошуковий, або евристичний, метод – організація активного пошуку рішення висунутих у навчанні (або самостійно сформульованих) пізнавальних завдань або під керівництвом педагога, або на основі евристичних програм і вказівок, процес мислення набуває продуктивного характеру, але при цьому поетапно направляється й контролюється педагогом або самими студентами на основі роботи над програмами (у тому числі й комп'ютерними) і навчальними посібниками, найчастіше застосовується як спосіб активізації мислення, порушення інтересу до пізнання на практичних заняттях і колоквиумах;

дослідницький метод – після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань і короткого усного або письмового інструктажу студенти самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й вимірювання й виконують інші дії пошукового характеру; ініціатива, самостійність, творчий пошук проявляються в дослідницькій діяльності найбільш повно.

Активні методи навчання:

практичні вправи, у процесі виконання яких студенти моделюють свої дії у різних навчальних і виховних ситуаціях майбутньої професійної діяльності;

аналіз конкретних ситуацій як індивідуально, так і в малих навчальних групах (6-8 осіб), у ході розбору яких студенти не тільки вчаться формулювати проблеми й ухвалювати рішення щодо них, але й виробляють ряд важливих навичок в області міжособистісної комунікації, групової роботи й лідерства;

робота в малих навчальних групах, у ході якої студенти виконують практичні вправи, розбирають конкретні ситуації, готують групові проекти й беруть участь у ділових іграх; така робота допомагає студентам освоювати рольову поведінку, учитися ефективному спілкуванню й обміну досвідом, виробляти лідерські якості.

ділові ігри носять комплексний характер і проводяться для студентів на основі закордонних методик, сприяючи більш глибокому розумінню й

ефективному закріпленню вивчених ними дисциплін.

9.

Методи контролю

Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-трансферною системою здійснюється шляхом поточного, кредитного, підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

Комплексна діагностика знань, умінь та навичок студентів з дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного і підсумкового контролю знань (заліку).

Форма поточного контролю – усне опитування, тестування на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи.

Періодична форма контролю – виконання комплексних атестаційних робіт, розробка проектів, колоквиуми, творчі роботи.

Форма підсумкового контролю – залік на основі суми балів набраних за кожний кредит та складання власне заліку.

Критеріями оцінювання є:

а) при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладення, культура мови; впевненість, емоційність та аргументованість; використання основної та додаткової літератури; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки;

б) при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання; цілісність, систематичність, логічна послідовність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи; підготовка матеріалу за допомогою комп'ютерної техніки.

Шкала оцінювання ECTS таким чином:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

1. Навчально-методичний навчальної дисципліни «Психологія лікувального процесу».
2. Опорний конспект з лекцій навчальної дисципліни «Психологія лікувального процесу».
3. Методичні рекомендації до підготовки семінарських, практичних занять та

самостійної роботи з навчальної дисципліни «Психологія лікувального процесу».

11. Рекомендована література

1. Медична психологія: державний національний підручник / І.Д.Спіріна, І.С.Вітенко, О.К.Напреєнко та ін. – Дніпропетровськ: ЧП «Ліра» ЛТД, 2012. – 444 с.
2. Основи загальної та медичної психології у вищій школі /Навч.посіб./за ред. Р.І.Білобровки – 2018.- 286 с.
3. Вітенко І.С. Сімейна медицина. Психологічні аспекти діагностики, профілактики і лікування хворих / І.С. Вітенко, О.О. Чабан, О.О. Бусло - Тернопіль: Укрмедкнига, 2002. - 187с.
5. Медична психологія. Навчальний посібник, рекомєнд. МОНУ для студентів ВНЗ / Пшук Н.Г., Маркова М.В., Кондратюк А.І., Стукан Л.В. - Вінниця, 2010. - 136с.
4. Медична психологія: Підручник / І.С.Вітенко. - К.: Здоров'я, 2007.
5. Медична психологія / За редакцією академіка Максименка. Підручник. Максименко С.Д., Коваль, І.А., Максименко К.С., Папуча М.В.;— Вінниця: Нова книга, 2008
5. Загальна психологія. Видання 3-є, перероблене та доповнене. Навчальний посібник. – К.: Максименко С.Д. Центр учбової літератури, 2008. – 272с.
6. Психологія: навчально-методичний посібник /Н.І. Жигайло, Р.І. Карпінська;– Львів: СПОЛОМ.,2013. – 264с.:іл., табл.
7. Психологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / Т.Б. Партико, С.Л. Грабовська, А.О. Вовк та ін.; за заг. ред. Т.Д. Партико. – К.: Ін Юре, 2014. – 664с., табл.4, рис.36.
8. Сімейна медицина: психологічні аспекти діагностики, профілактики і лікування хворих:/Навчальний посібник. /Вітенко І.С. Чабан О.Є. Бусло О.О.– Тернопіль: Укрмедкнига, 2002. – 186 с. ISBN 966-7364-96-8
9. Психологічні основи лікувально-профілактичної діяльності та підготовки лікаря загальної практики. /Вітенко І.С./– Х.: Основа, 2002. – 388с.
- 10.Основи загальної та медичної психології/За ред. І.С. Вітенка, О.С. Чабана./ Тернопіль: укрмедкнига, 2003. – 344с.
- 11.Патопсихологія: навчально-практичний посібник. /Гурська Т., Турецька Х./– Львів: видавництво Українського католицького університету, 2016. – 204с.